

ANALÝZA VLASTNOSTÍ KÓNICKÉHO PIEZOELEKTRICKÉHO SNÍMAČE AKUSTICKÉ EMISE

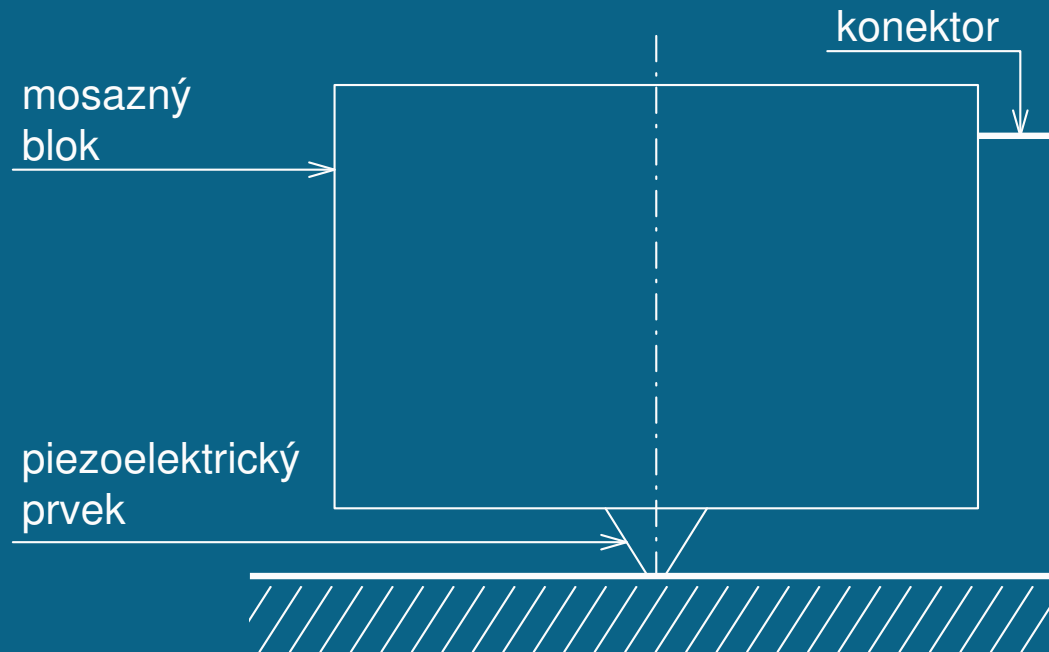
O. Červená, P. Hora
Ústav termomechaniky AV ČR, v.v.i.

Příspěvek vznikl na základě podpory projektu GA ČR č. 101/06/1689
Analýza komponent modelu systému pro metodiku akustické emise
a záměru ÚT AV ČR, v.v.i., AV0Z20760514.

Úvod

Kónický snímač

vysoce citlivé, širokopásmové zařízení (asi od 10 kHz do několika MHz) pro měření vertikální složky výchylky malé plošky povrchu tělesa.

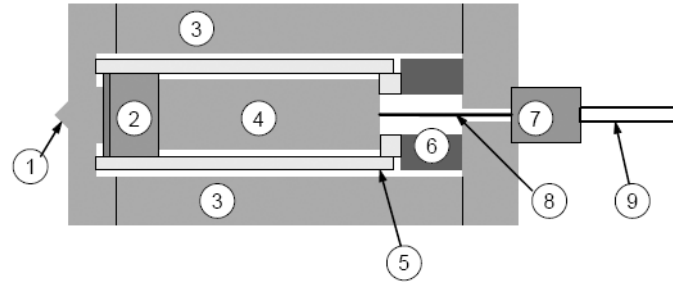
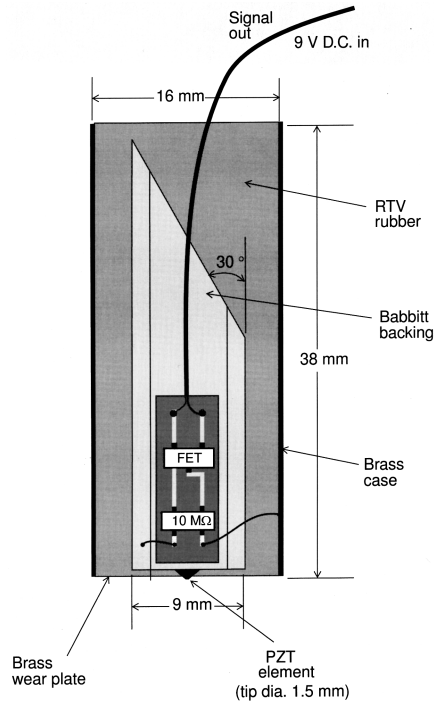
Využití

testování pomocí akustické emise, normálový snímač ap.

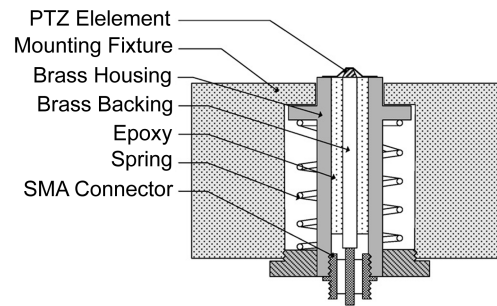
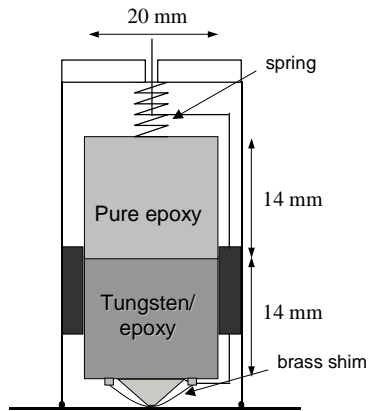
Základní charakteristiky kónického snímače

- Aktivní prvek je z piezoelektrické keramiky, je kónický a polarizován rovnoběžně se svojí osou.
- Podstavy kužele jsou opatřeny napařenou stříbrnou nebo zlatou elektrodou.
- Větší podstava je připájena (případně vodivě přilepena) k válcovému zakončovacímu bloku, který je obvykle z mosazi.
- Menší podstava je spojena přes tenkou vazební vrstvu s částí povrchu, na kterém se měří vertikální složka výchylky.
- Výstupní napětí se měří mezi válcovým zakončovacím blokem a povrchem, na kterém je snímač umístěn.
- Výstupní napětí signálu kónického snímače je přímo úměrné normálové výchylce na kontaktní ploše.

Druhy kónických snímačů

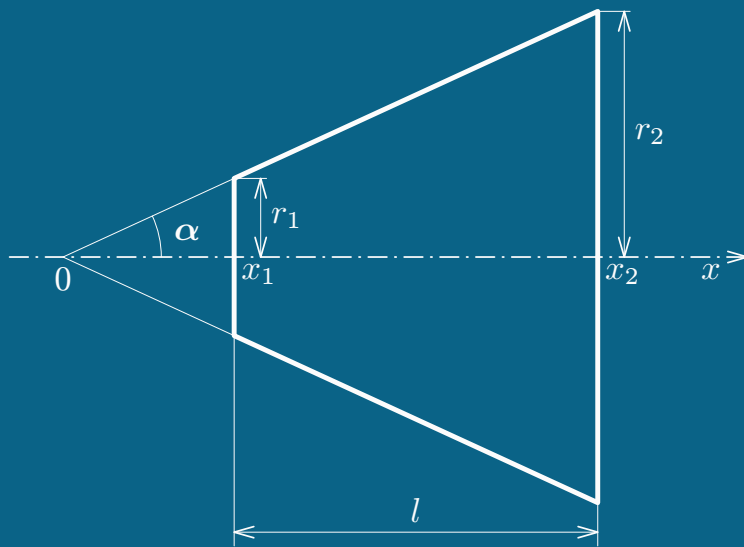

- 1 conical tip
- 2 A1N film & substrate
- 3 stainless steel case
- 4 stainless steel rod
- 5 insulator
- 6 springs
- 7 tube fitting
- 8 center conductor
- 9 cable

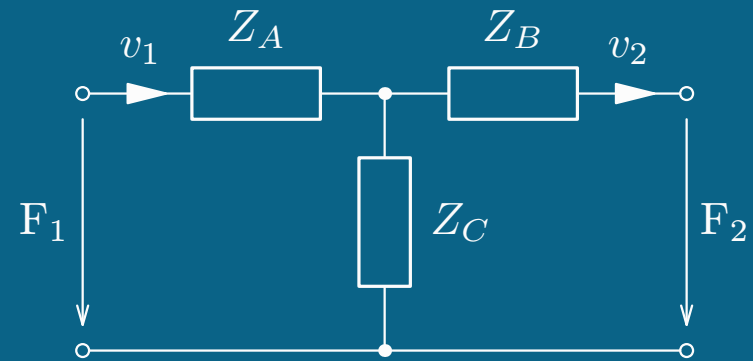

Jednorozměrná analýza založena na náhradním schématu kónického snímače

Kónický divergentní vlnovod

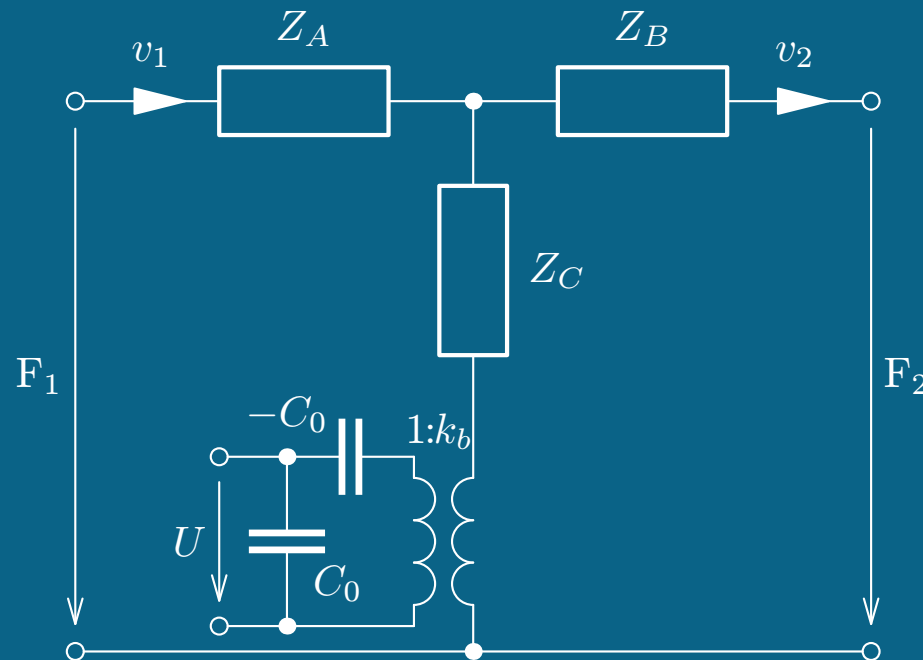
Odpovídající náhradní schéma

- Porovnání impedančních matic.

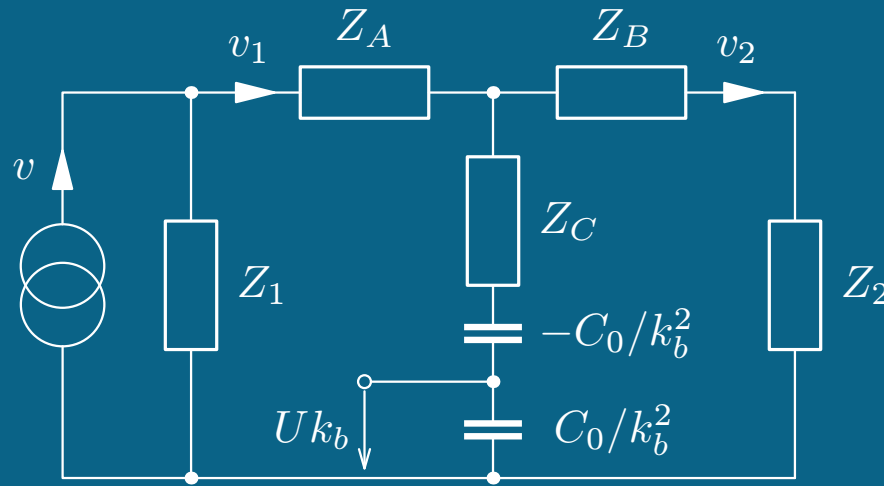
- Doplnění T-článku Masonovým modelem $\Rightarrow$

Náhradní schéma kónického piezoelektrického elementu

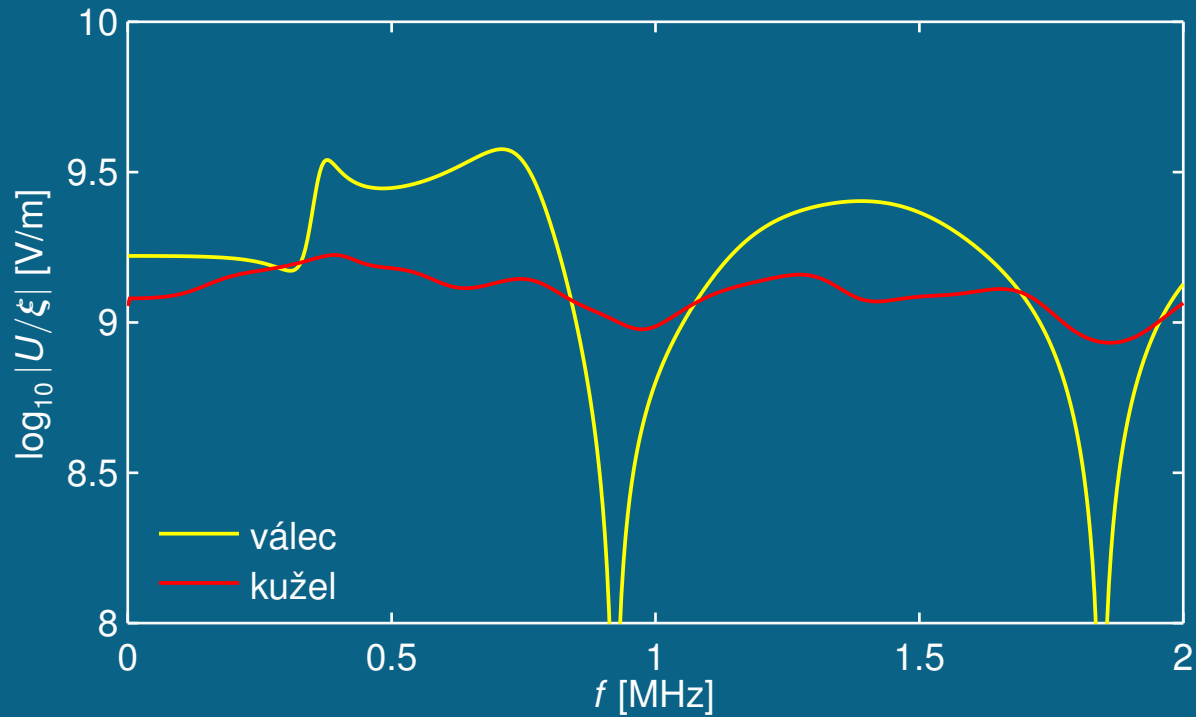
- Převodění elektrické části na mechanickou, doplnění impedancí zdroje a zatěžovací impedancí $\Rightarrow$

Náhradní schéma kónického snímače

- Výpočet frekvenční charakteristiky z geometrických rozměrů, materiálových konstant aktivního prvku a zakončovacích impedancí.

Frekvenční odezva založená na 1D analýze

válcový snímač $r_1 = r_2 = 0,5 \text{ mm}$, $l = 4 \text{ mm}$

kuželový snímač $r_1 = 0,5 \text{ mm}$, $r_2 = 3 \text{ mm}$, $l = 4 \text{ mm}$

zakončovací blok poloměr = 19 mm, výška = 25 mm.

Analýza metodou konečných prvků

COMSOL Multiphysics

- analýza frekvenční odezvy
- analýza časové závislosti
  - aplikační modul: strukturální mechanika
  - aplikační mód: piezo 2D–rotační symetrie
  - prvky: Lagrangeovy – kvadratické
  - lineární řešič (UMFPACK)
    - 9 tvarů piezoelektrických prvků
    - 4 velikosti zakončovacích bloků

Materiály

aktivní prvek – keramika PZT

matice elastických konstant:

$$c = \begin{bmatrix} 127,205 & 80,2122 & 84,6702 & 0 & 0 & 0 \\ 80,2122 & 127,205 & 84,6702 & 0 & 0 & 0 \\ 84,6702 & 84,6702 & 117,436 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 22,9885 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 22,9885 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 23,4742 \end{bmatrix} \text{ GPa,}$$

vazební matice:

$$e = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 & 17,0345 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 17,0345 & 0 & 0 \\ -6,62281 & -6,62281 & 23,2403 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \text{ C/m}^2,$$

matice elektrických konstant:

$$\varepsilon_S = \begin{bmatrix} 1704,4 & 0 & 0 \\ 0 & 1704,4 & 0 \\ 0 & 0 & 1433,6 \end{bmatrix},$$

hustota:

$$\rho = 7500 \text{ kg/m}^3.$$

zakončovací blok – mosaz

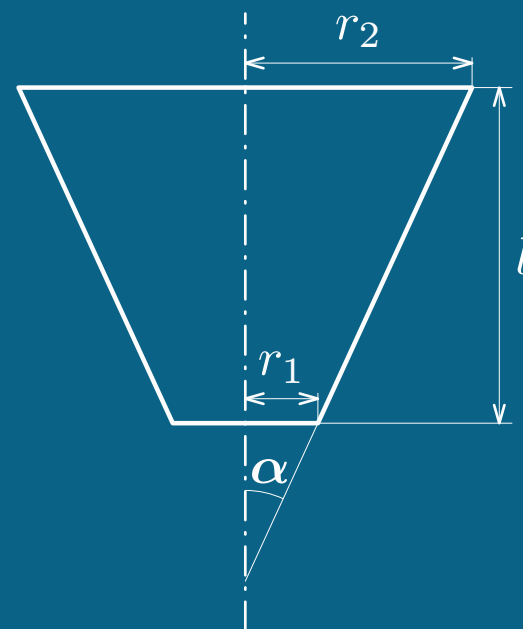
Youngův modul $E = 110 \text{ GPa}$,

poissonovo číslo $\nu = 0,35$,

hustota $\rho = 8700 \text{ kg/m}^3$.

Tvary piezoelektrických prvků

Typ		r_2 [mm]	q [-]	α [deg]
válec	I	0,5	1	0,00
kužel 10	▼	1,0	2	7,13
kužel 15	▼	1,5	3	14,04
kužel 20	▼	2,0	4	20,56
kužel 25	▼	2,5	5	26,57
kužel 30	▼	3,0	6	32,01
kužel 35	▼	3,5	7	36,87
kužel 40	▼	4,0	8	41,19
kužel 45	▼	4,5	9	45,00

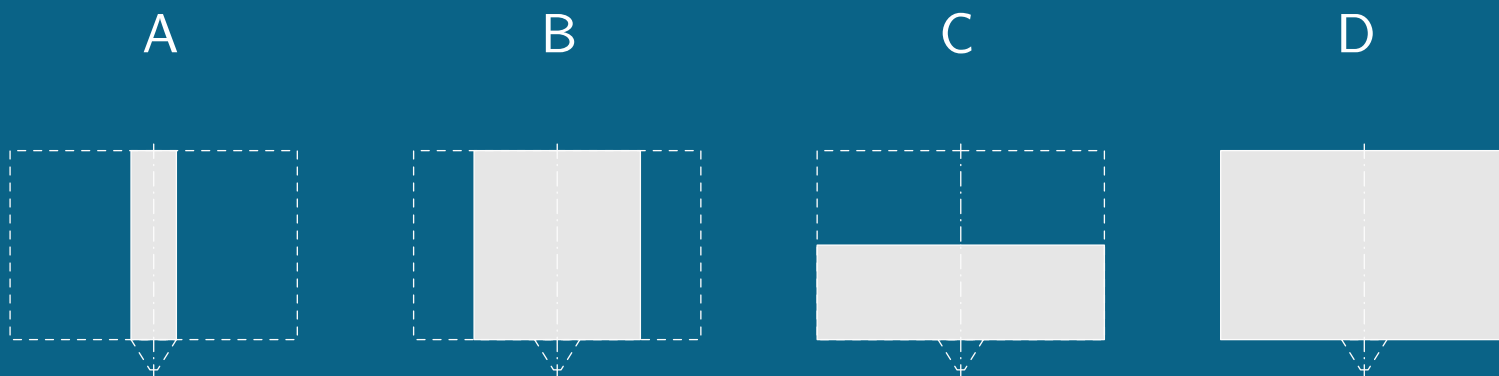
$$r_1 = 0,5 \text{ mm}$$

$$l = 4 \text{ mm}$$

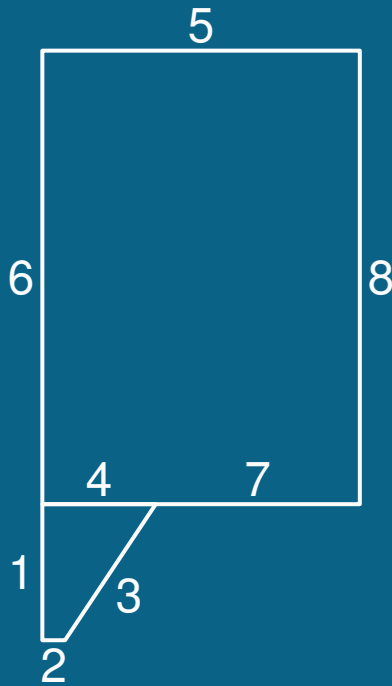
$$q = r_2 / r_1$$

Velikosti zakončovacích bloků

Typ	Výška [mm]	Poloměr [mm]
A	25,0	3,0
B	25,0	11,0
C	12,5	19,0
D	25,0	19,0

Okrajové podmínky

mechanické

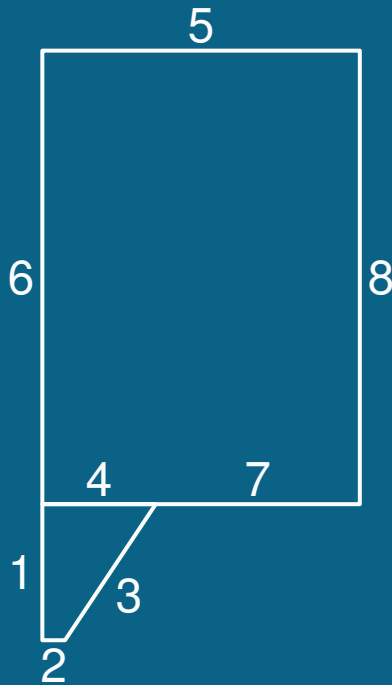
2 – předepsaná výchylka

elektrické

2 – uzemnění

3 – nulový náboj

Okrajové podmínky

mechanické

2 – předepsaná výchylka

elektrické

2 – uzemnění

3 – nulový náboj

Výstupy

- modul výchylky
- elektrický potenciál

- elektrické napětí

$$U = \frac{2\pi \int_0^{r_2} rV(r)dr}{\pi r_2^2}$$

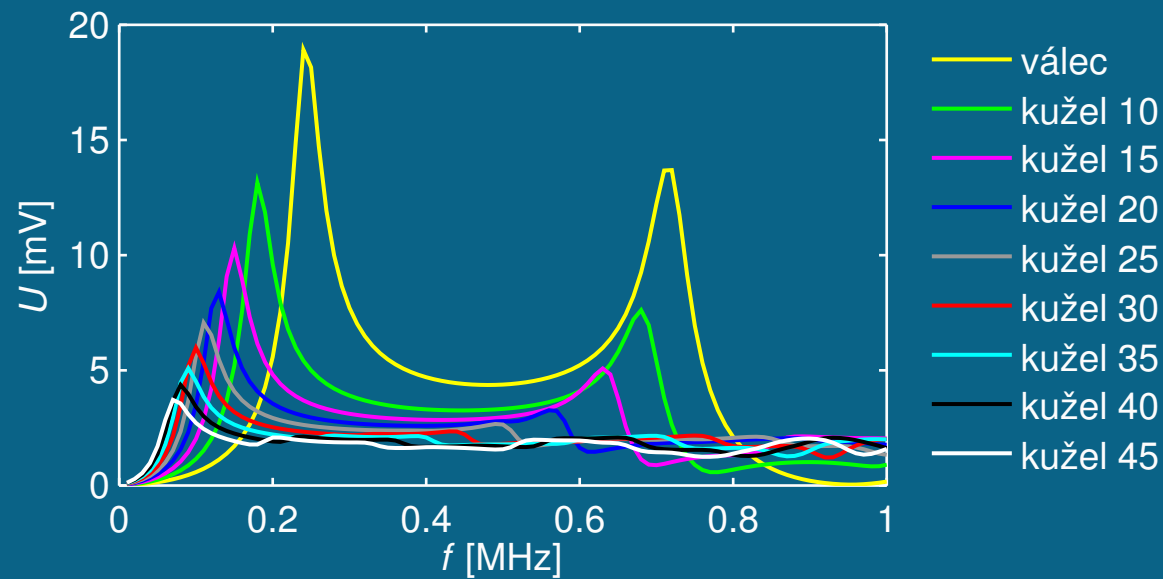
Frekvenční analýza

- čtyřúhelníková síť - maximální velikost prvku sítě $0,5 \times 0,5$ mm
- Rayleighovo tlumení
  - parametr hmotnosti $\alpha_{dM} = 209440 \text{ s}^{-1}$
  - parametr tuhosti $\beta_{dK} = 1.06 \cdot 10^{-8} \text{ s}$
- parametrický řešič frekvenční odezvy
- amplituda buzení 1pm
- budící frekvence v rozmezí $10^4 - 10^6$ s krokem 10^4 Hz
- studována odezva napětí

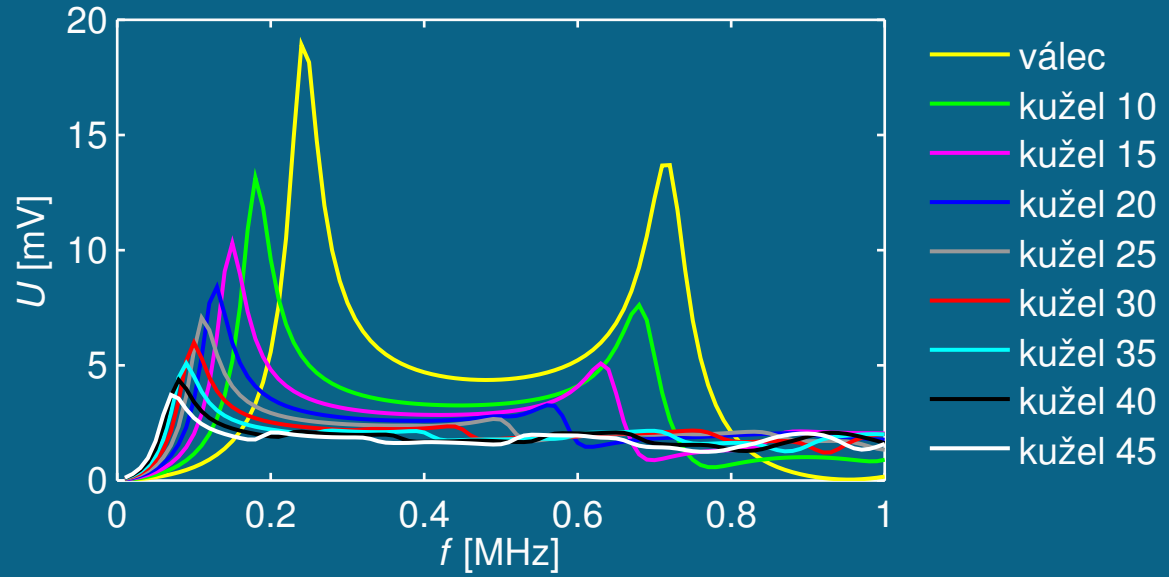
pro samotné prvky

Frekvenční odezva

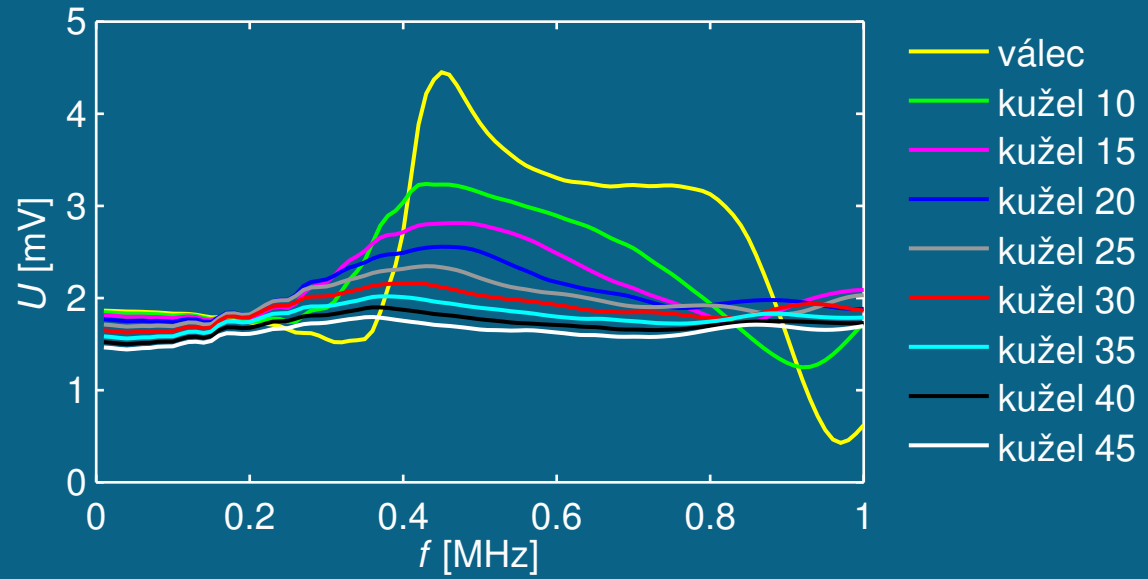

pro samotné prvky

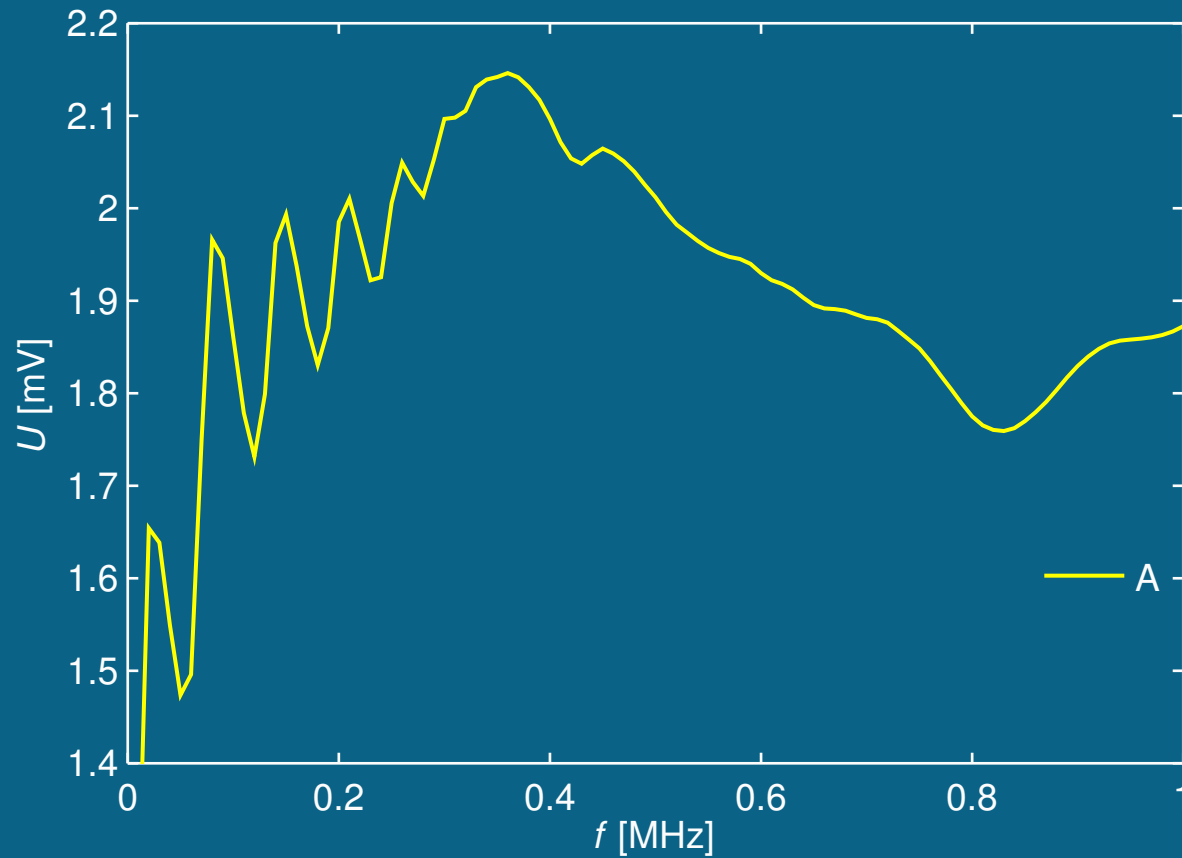
Frekvenční odezva

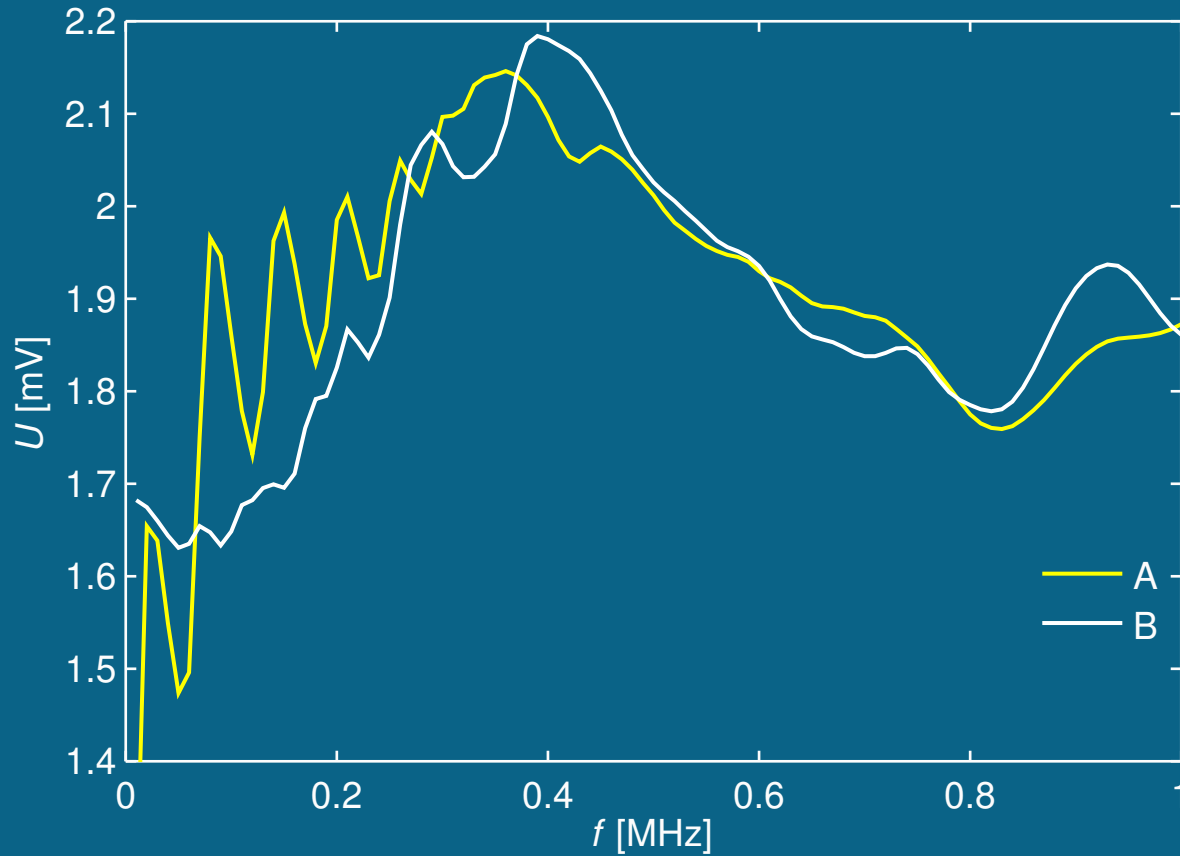
pro snímače

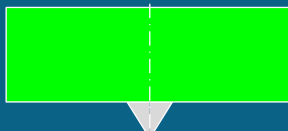
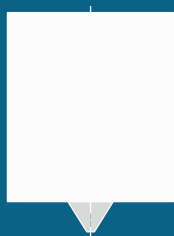
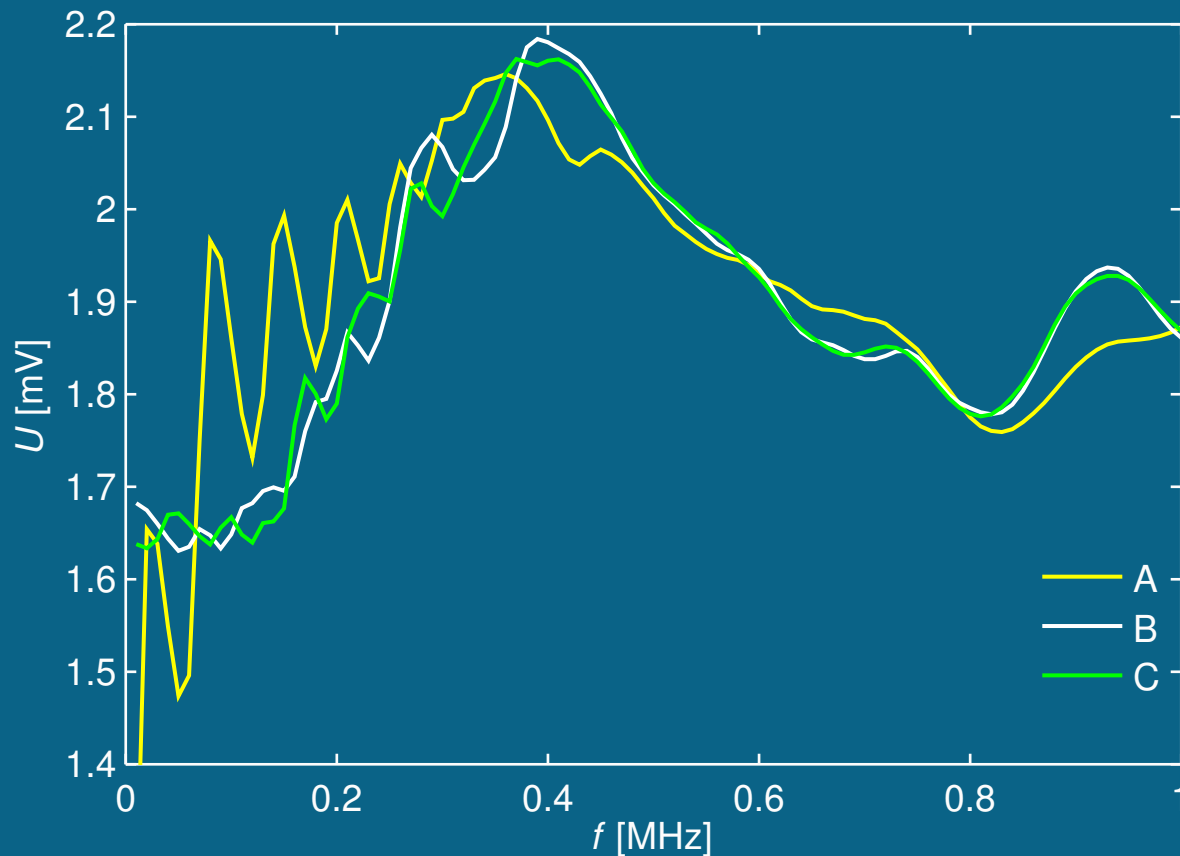
Vliv tvaru zakončovacího bloku na frekvenční odezvu

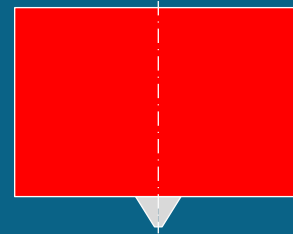
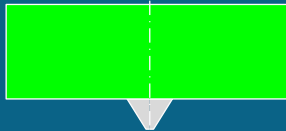
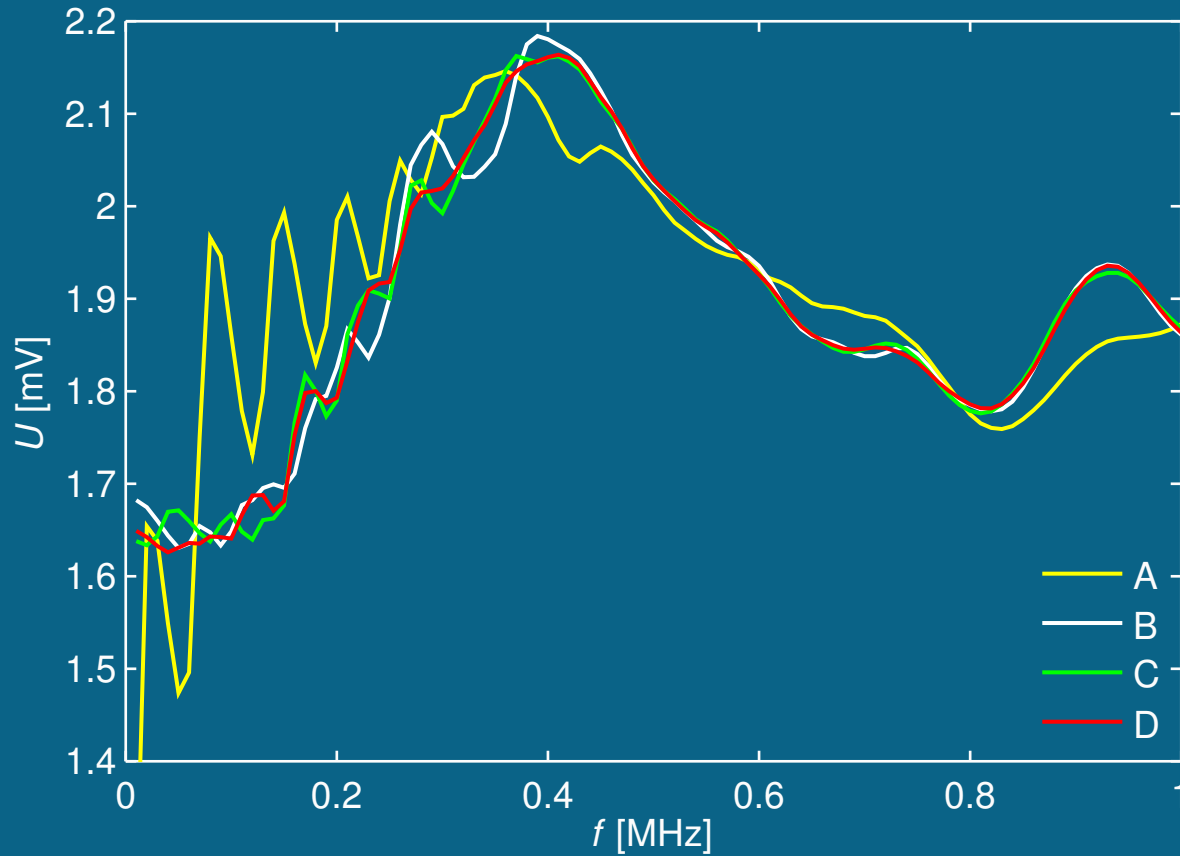
Vliv tvaru zakončovacího bloku na frekvenční odezvu

Vliv tvaru zakončovacího bloku na frekvenční odezvu

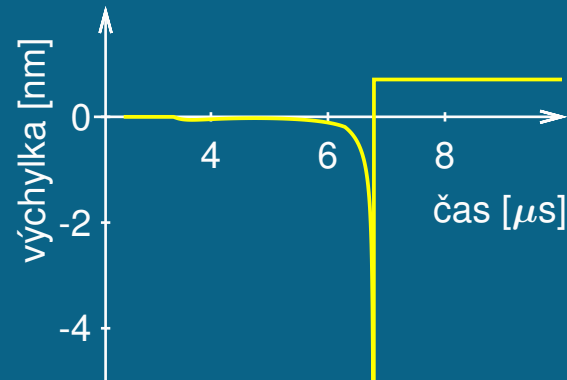
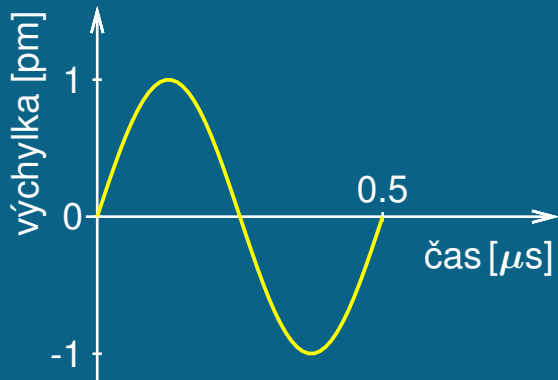

Vliv tvaru zakončovacího bloku na frekvenční odezvu

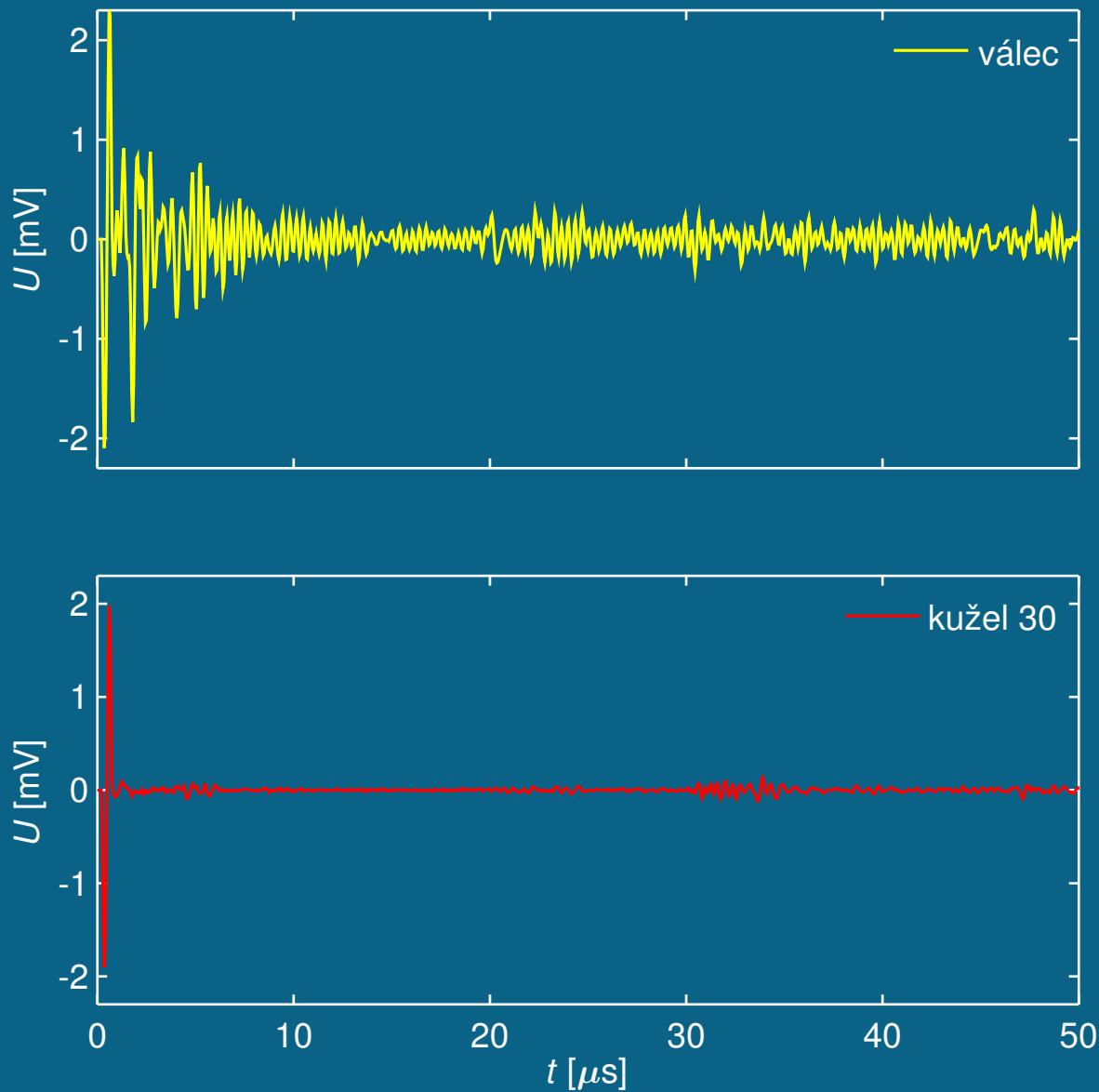

Analýza časové závislosti

- čtyřúhelníková síť - maximální velikost prvku sítě $0,25 \times 0,25$ mm
- čas od 0 do $50 \mu s$ s krokem $0,01 \mu s$
- 2 způsoby buzení
  - **funkcí**
sinový puls s amplitudou 1 pm, frekvencí 2 MHz a šířkou $0,5 \mu s$
  - **předepsaným souborem**
vertikální výchylka na poloprostoru ve vzdálenosti 2 cm od bodového silového zdroje (1 N) se skokovým průběhem buzení

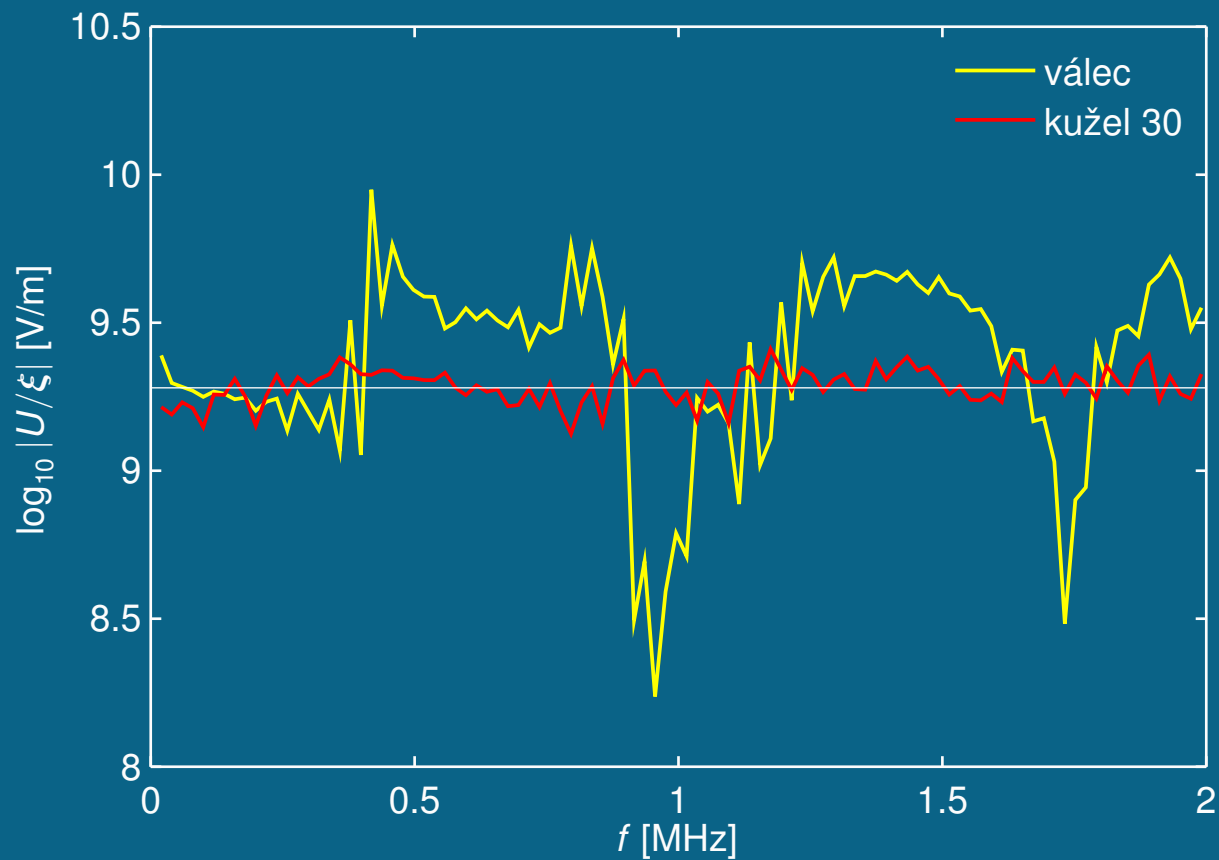

Časová odezva snímače při buzení pulsem funkce sinus

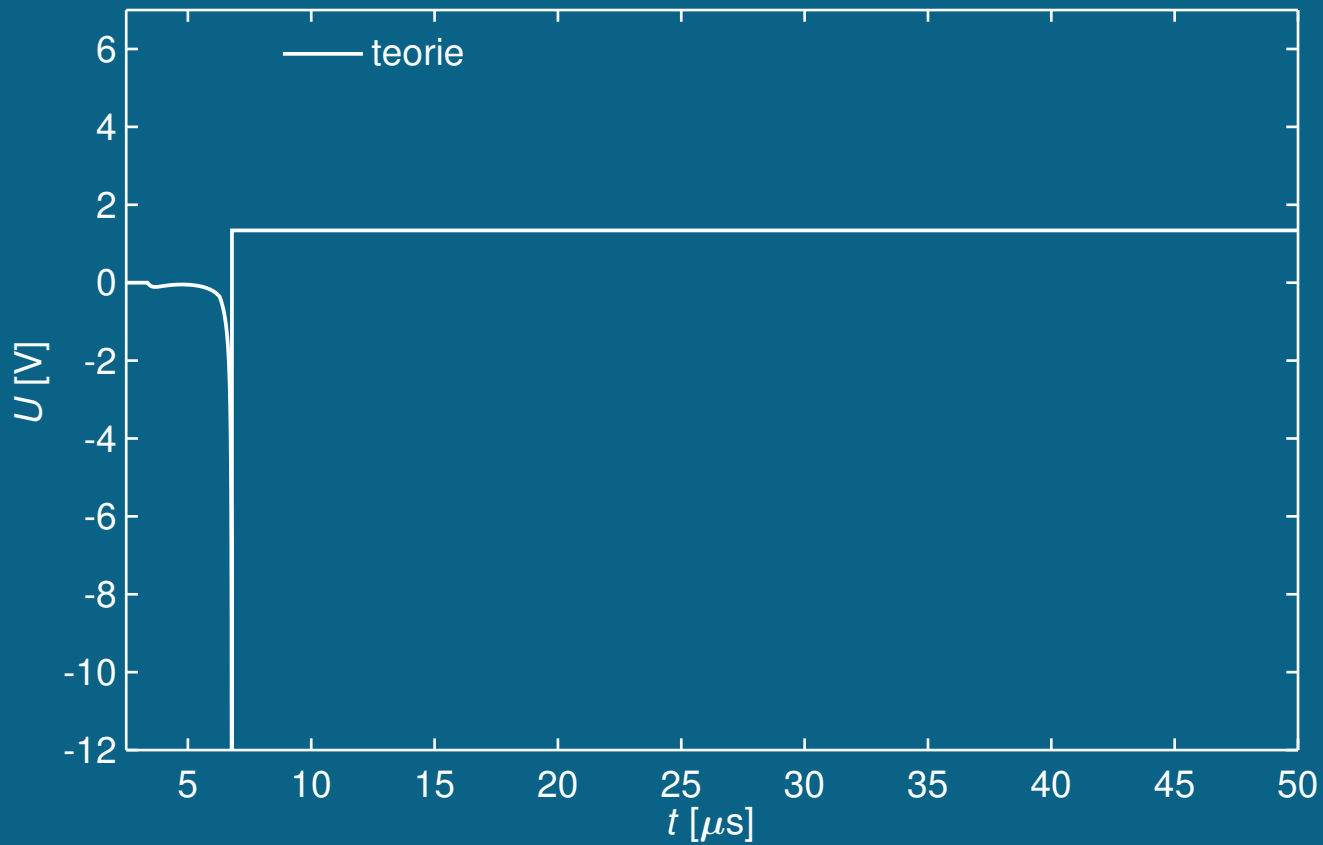

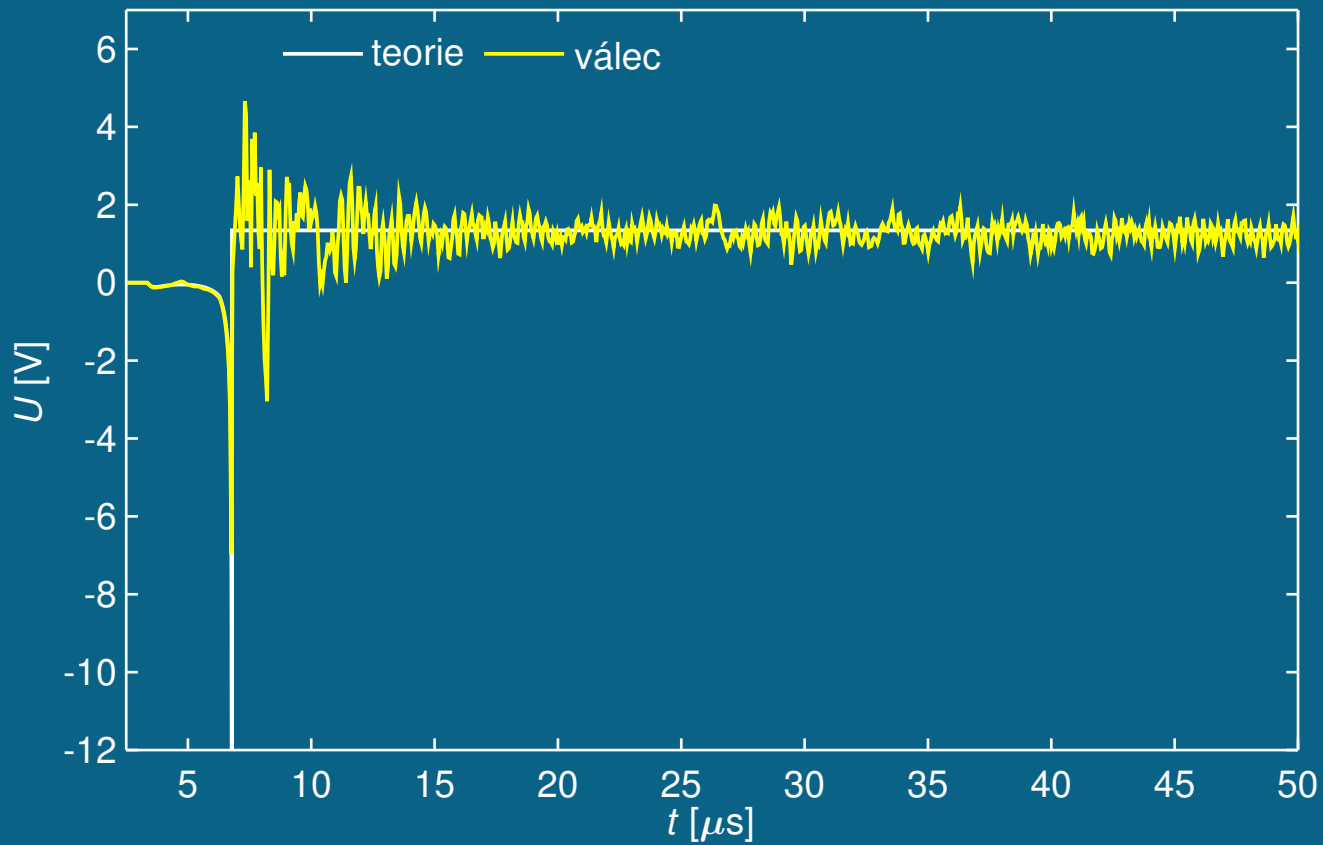
Frekvenční odezva založená na časové odezvě snímače

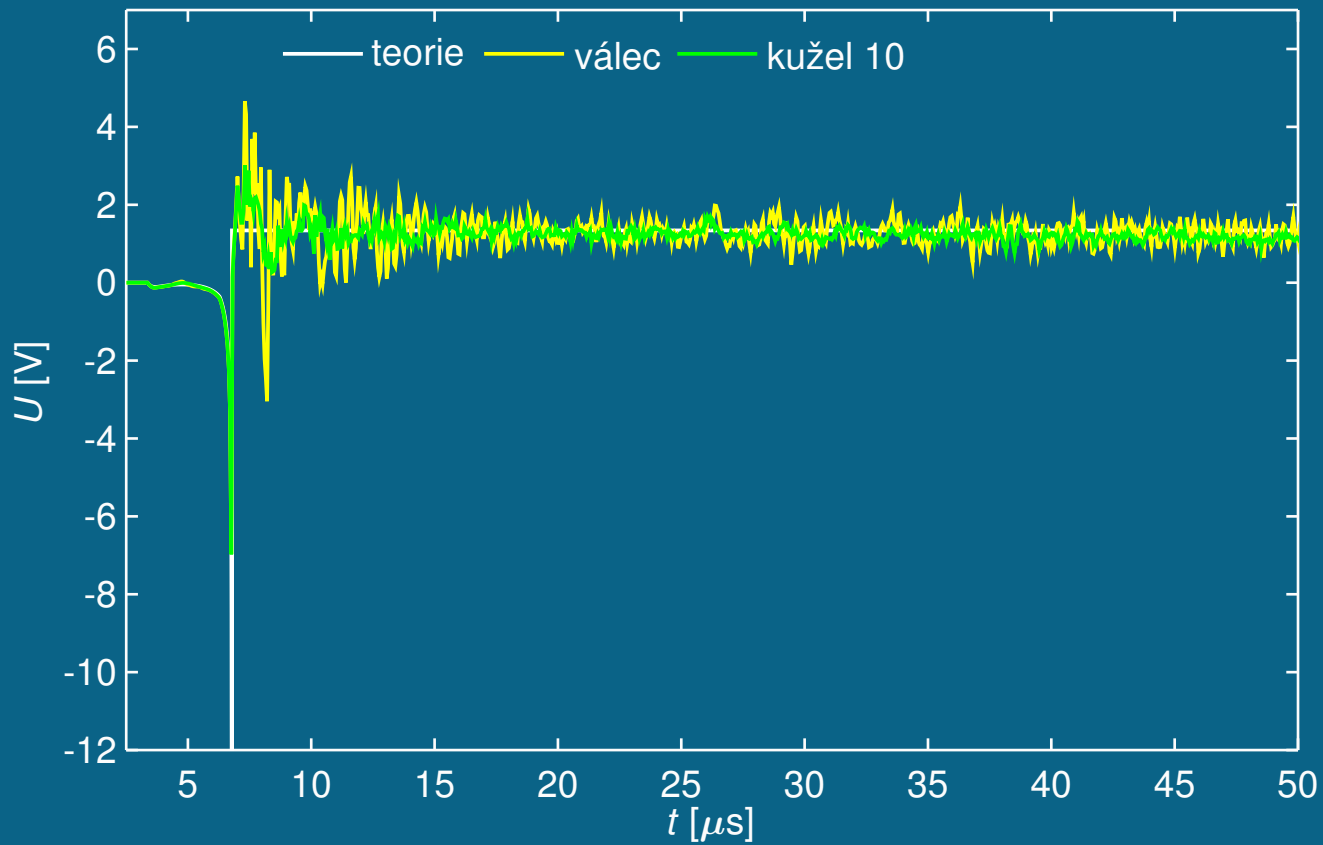
Časová odezva při buzení daném souborem

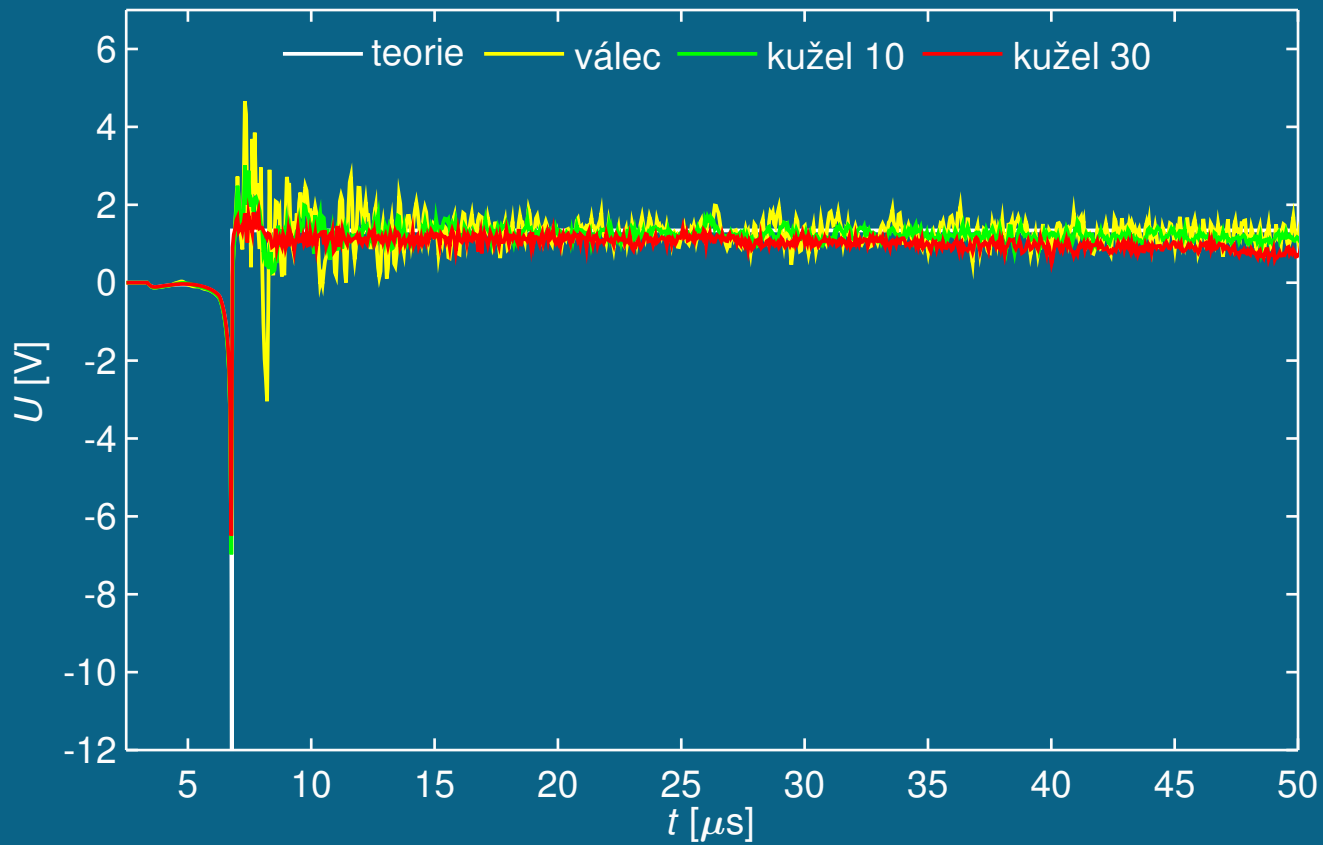
Časová odezva při buzení daném souborem

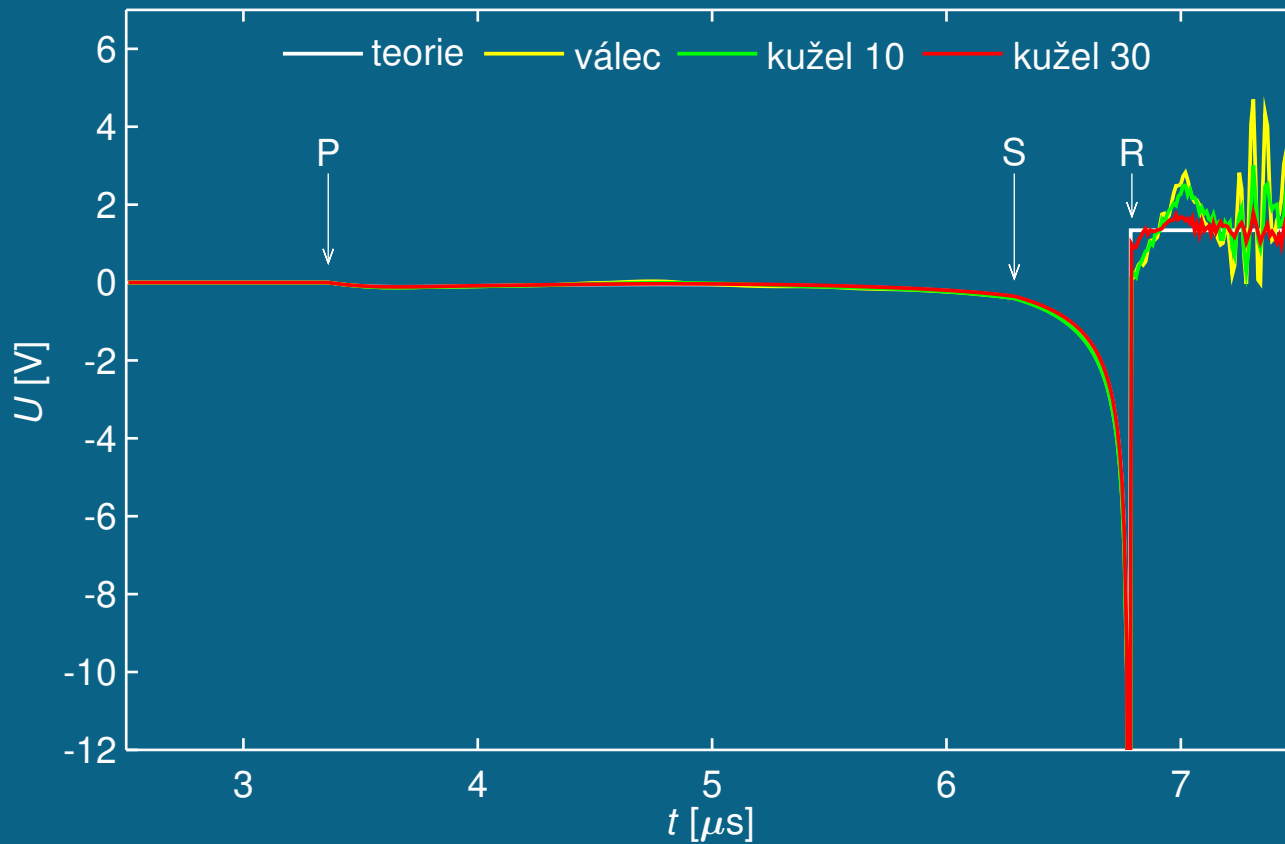
Časová odezva při buzení daném souborem

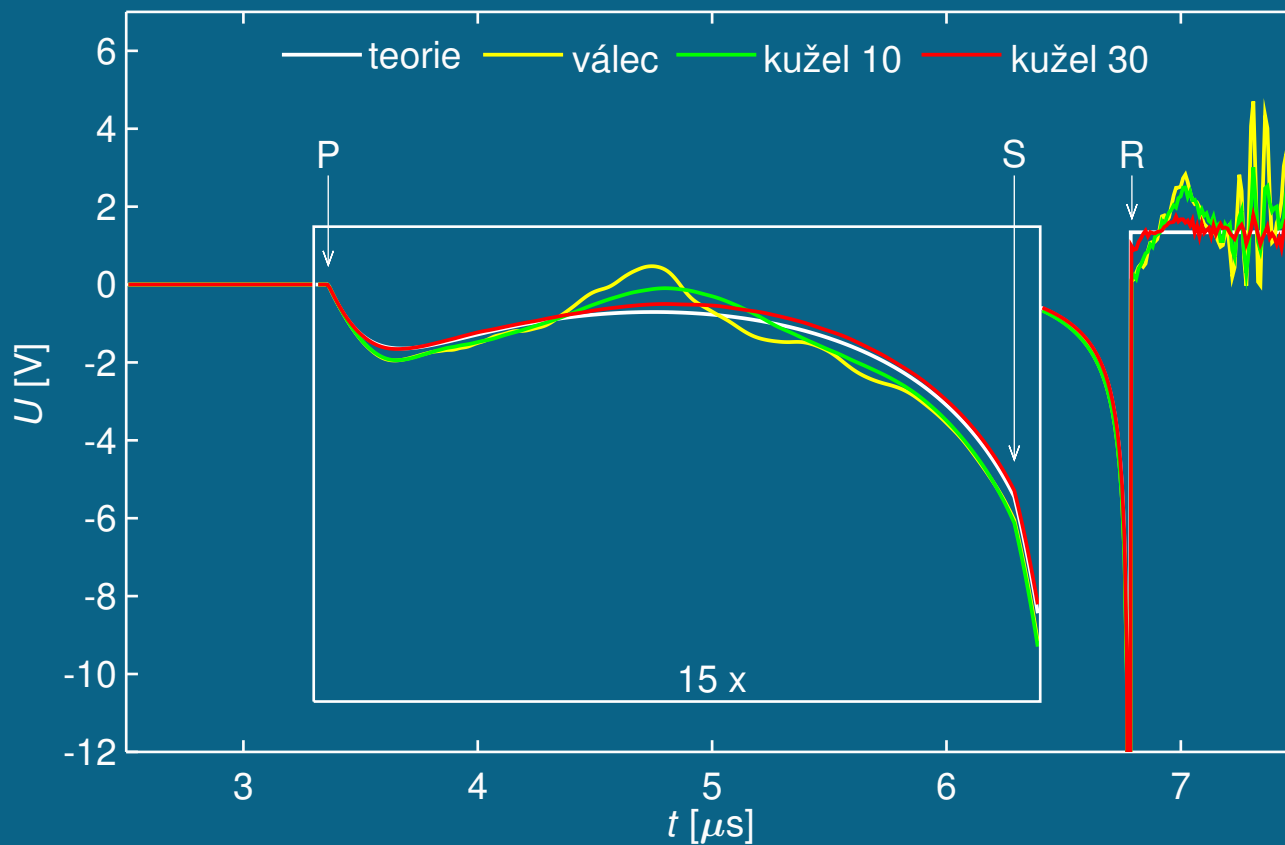
Časová odezva při buzení daném souborem

Časová odezva při buzení daném souborem

Časová odezva při buzení daném souborem

Závěr

- Zjednodušená 1D analýza založená na náhradním elektrickém obvodu kónického vlnovodu a Masonovu modelu piezokeramiky.
- 2D MKP analýza (rotační symetrie) systémem COMSOL.
- Frekvenční charakteristiky a odezvy na pulzní buzení.

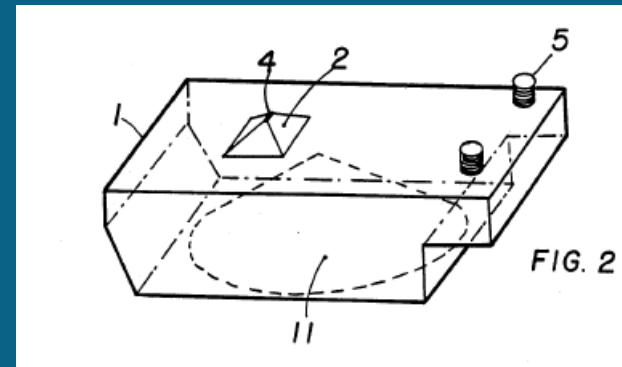
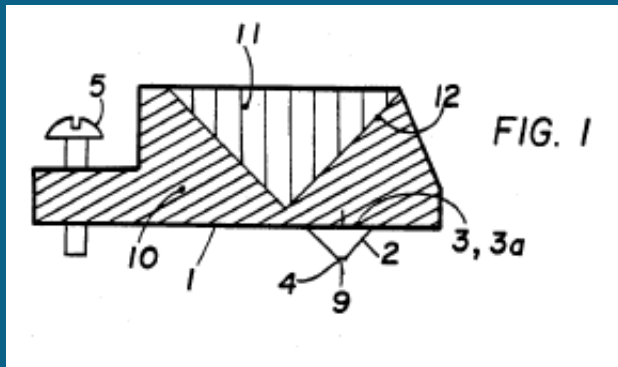

Závěr

- Zjednodušená 1D analýza založená na náhradním elektrickém obvodu kónického vlnovodu a Masonovu modelu piezokeramiky.
- 2D MKP analýza (rotační symetrie) systémem COMSOL.
- Frekvenční charakteristiky a odezvy na pulzní buzení.

Výhled

- 3D MKP analýza systémem COMSOL.
- Analýza snímače pro měření příčných výchylek.

OBSAH

Úvod

Jednorozměrná analýza

Frekvenční odezva založená na 1D analýze

Analýza metodou konečných prvků

Materiály

Tvary piezoelektrických prvků

Okrajové podmínky

Frekvenční analýza

Vliv tvaru zakončovacího bloku na frekvenční odezvu

Analýza časové závislosti

Časová odezva snímače při buzení pulsem funkce sinus

Frekvenční odezva založená na časové odezvě snímače

Časová odezva při buzení daném souborem